

at der i visse ægteskabssager i 1. instans åbnes adgang for retten til at beskikke en advokat for sagsøgeren, såfremt denne opfylder de økonomiske betingelser for meddelelse af fri proces. Om dette forslag henvises til forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje (Ægteskabssager m. v.).

3. De økonomiske betingelser for at opnå fri proces.

Udvalget er af den opfattelse, at gældende praksis bør ændres således, at en mindre kontant formue ikke bør være en absolut hindring for at opnå fri proces. Der bør i det hele taget efter udvalgets opfattelse foretages en mere konkret bedømmelse af andragerens økonomiske muligheder for at gennemføre processen. For at åbne mulighed herfor foreslås der en ændret affattelse af bestemmelsen om, hvilke økonomiske betingelser andrageren skal opfylde for at kunne få fri proces. Der henvises til betænkningen side 30-31.

Udvalgets forslag om ændring af praksis overvejes for tiden i justitsministeriet. Regler om, hvilke økonomiske betingelser der skal stilles, kan fastsættes af justitsministeren ved bekendtgørelse, jfr. forslagens § 330, stk. 2.

4. Adgang til at pålægge parten at refundere statskassen dennes udgifter.

Der åbnes adgang for retten til at pålægge en part, der har fri proces, helt eller delvis at erstatte statskassen dennes udgifter som følge af, at parten har fri proces. Bestemmelsen tænkes navnlig anvendt i tilfælde, hvor en part har opnået en væsentlig økonomisk fordel ved processen, eller hvor han har vildledt administrationen i forbindelse med sit andragende om fri proces (betænkningen side 34-35).

5. Adgang til at pålægge staten at betale modpartens sagsomkostninger.

Det foreslås, at retten i 2 grupper af tilfælde skal kunne bestemme, at sagsomkostninger, som det er pålagt en part, der har fri proces, at betale modparten, skal betales af det offentlige. Retten skal for det første kunne træffe en sådan bestemmelse, hvor hensynet til den part, der har fri proces, i særlig grad taler herfor, f. eks. når han uden egen skyld er blevet inddraget i processen. Retten skal dernæst kunne træffe bestemmelse om, at omkostningerne skal betales af det offentlige, når hensynet til modparten i særlig grad taler herfor, f. eks. hvor en part har opnået fri proces ved urigtige oplysninger om sit krav berettigelse (betænkningen side 35-37).

6. Fri proces til statsmyndigheder.

I henhold til retsplejeloven tilkommer der i en række tilfælde statsmyndigheder fri proces, jfr. betænkningen side 48-49. Da udgiften ved fri proces siden den 1. april 1961 afholdes af statskassen, har disse bestemmelser ikke mere økonomisk betydning. I overensstemmelse med udvalgets indstilling foreslås bestemmelserne nu ophævet (betænkningen side 48-49).

Ved forslagens udarbejdelse har der foreligget udtalelse om de foreslåede ændringer eller en del af disse fra handelsministeriet, retsplejerådet, præsidenterne for vestre og østre landsret, sø- og handelsretten i København og Københavns byret, rigsadvokaten, overpræsidenten i København, politidirektøren i København, Den danske Dommerforening, Foreningen af politimestre i Danmark, Foreningen af dommerfuldmægtige i Danmark, advokatrådet og Foreningen af auktionsledere i Danmark.

Af forslagens bestemmelser vil formentlig kun reglerne om udvidet adgang til retshjælp medføre væsentlige merudgifter for det offentlige. Merudgiften er vanskelig at beregne, da det er umuligt at forudse, i hvilket omfang de foreslåede regler vil blive benyttet af borgerne. Den vil dog næppe overstige 600.000 kr. årlig. Forslaget om, at afgiften for skifterettens retshjælp skal bortfalde, jfr. forslagens § 1, nr. 1, vil betyde et indtægtstab for statskassen på omkring 700.000 kr. årlig.

I bilaget til lovforslaget er de gældende bestemmelser og ændringerne heri opstillet som paralleltekster.

Retsplejeloven er efter lovbekendtgørelse nr. 286 af 1. juli 1963 ændret ved lov nr. 27 af 11. februar 1965 (Ændringer i retskredsinddelingen m. v.), lov nr. 144 af 21. april 1965 (Forhøjelse af grænsen for underretssager, lov nr. 149 af samme dato (Vidner m. m.), lov nr. 151 af 10. maj 1967 (Sø- og handelsretten, søforklaringer m. v.), og lov nr. 224 af 31. maj 1968 (Ændringer i retskredsinddelingen m. v.).

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Til nr. 1.

Lovudkastet § 1, nr. 1.

Betænkningen side 64-65 og 71.

Efter den gældende bestemmelse i § 14, stk. 2, er skifteretten forpligtet til som retshjælp at udfærdige anmeldelser om hensiddentil uskiftet bo og om overtagelse af bo til privat skifte, fællesboopgørelse